

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії

внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Руслан СЕРБИН

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Петриченко Валентини Вячеславівни «Адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 28 вересня 2021 року, протокол № 18

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри публічного управління та адміністрування від 09 січня 2025 року

Присутні:

проректор, доктор юридичних наук, професор Тарасенко О.С.;

кафедра публічного управління та адміністрування: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Пастух І.Д. (головуючий); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Доценко О.С.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Лукашенко А.А.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Плугатир М.В. (рецензент); професора кафедри, доктор політичних наук, доцент Співак М.В.;

кафедра поліцейського права: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Куліков В.А.; викладач кафедри, кандидат юридичних наук Капітонова Н.В.;

кафедра управління та адміністрування навчально-наукового інституту права та психології: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Стрельченко О.Г. (рецензент); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Бухтіярова І.Г. (рецензент);

відділ організації наукової діяльності: завідувач відділення, кандидат юридичних наук Бондар С.В.

Були присутні 5 докторів наук та 7 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження здобувача кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ Петриченко Валентини Вячеславівни на тему «Адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Здобувачку Петриченко Валентину Вячеславівну про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, здобувачкою доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обґрунтовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Провідні країни світу на чолі з їхніми лідерами вже протягом тривалого проміжку часу декларують позицію необхідності утвердження гендерної рівності як на національному рівні, так і на міжнародній арені. Їхнє розуміння сутності означено терміну зводиться не лише до забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. Передбачається, що немає жодних привілеїв у статі (хоч допускаються фізіологічні в контексті жінок), кожна особистість має бути вільною від дискримінаційних проявів, будь-яких насильницьких дій щодо неї за ознаками її гендерної ідентичності. Таке усвідомлення давно вийшло за рамки суспільної необхідності, – сьогодні це глобальне завдання усієї міжнародної спільноти.

Україна, на чолі зі своїми уповноваженими суб'єктами, вже долучилась до цього процесу, визнавши необхідність: викорінення гендерних стереотипів, підвищення рівня представництва жінок у владно-управлінських структурах у тому числі на керівних посадах, оптимізації нормативного поля у сферах освіти та праці в контексті запобігання дискримінації за ознакою статі, протидії сексуальним й гендерним домаганням та гендерному насильству загалом. Зокрема на Міністерство внутрішніх справ України наразі покладено обов'язок реалізації гендерної політики у правоохоронній сфері, що передбачає організацію та здійснення низки необхідних гендерних заходів, які по-перше, мають стабілізувати безпекову ситуацію в країні у дискурсі мінімізації розвитку проявів насильства, торгівлі людьми, дискримінації та інших форм протиправних посягань за гендерною обумовленістю; по-друге, забезпечити належний баланс між статями у правоохоронних органах та рівноправний доступ до можливостей росту та розвитку для чоловіків і жінок; по-третє, створити умови для ефективної взаємодії з різними групами населення з урахуванням гендерних особливостей.

Втім попри значні кроки Міністерства внутрішніх справ України у напрямку до впровадження гендерної рівності в правоохоронній системі, досі актуальною є низка оптимізуючих змін його адміністративної діяльності у

сфері забезпечення безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян України. Свідченням цього щонайменше є кількість стратегічних цілей, визначених як необхідних до досягнення Міністерством внутрішніх справ України щодо виконання Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року. Також власне соціологічне опитування думки громадян репрезентує досі сталу позицію останніх, що прогрес у впровадженні гендерної рівності в правоохоронних органах є незначним. Про це відзначили 62 % опитаних. Окрім того, респонденти відзначають, що систематичне навчання та тренування правоохоронців (80%), механізми внутрішнього контролю (71%), забезпечення рівного представництва (62%), активне партнерство (88%), а також підвищення громадської свідомості (65%) є важливим заходами для подальшого поліпшення ефективності гендерної політики в правоохоронній сфері.

Отже, наразі актуальною є подальша реалізація комплексного підходу до реалізації гендерної політики у правоохоронній сфері, який дозволить не лише ефективно боротися з проявами гендерно обумовленого насильства та дискримінації, але й сприятиме створенню більш безпечного та рівноправного соціального середовища.

Дослідження питання адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні вже розглядалися у наукових роботах таких вітчизняних і зарубіжних фахівців, як: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, Б. Броуді, І. П. Голосніченко, О. М. Гончаренко, І. В. Зозуля, Р. А. Калюжний, В. К. Колпаков, В. А. Ліпкан, Д. М. Лук'янець, В. В. Мадіссон, В. Т. Маляренко, М. І. Мельник, В. М. Олуйко, В. М. Пасічник, В. Г. Пилипчук, О. О. Резнікова, Г. П. Ситник, Н. В. Сібільова, О. О. Тихомиров, М. І. Хавронюк, М. В. Цвік, З. Д. Чуйко, В. А. Шахов, Ю. С. Шемшученко та інші.

Більш спеціалізовано, наприклад, Д. Світовенко визначила форми та способи реалізації принципу гендерної рівності за трудовим законодавством України (Київ, 2023), С. Гришак схарактеризувала теорію і практику розвитку гендерної освіти у вищій школі пострадянських країн з позиції порівняльного аналізу (Старобільськ, 2018), І. Грицай висвітлила особливості теоретико-правового аспекту принципу гендерної рівності та механізм його забезпечення: теоретико-правовий аспект (Дніпро, 2018), А. Табанова визначила соціально-економічні та інституційні аспекти гендерної політики в Україні (Одеса, 2018), В. Черняхівська схарактеризувала гендерну політику в системі державного управління з позиції України та європейського досвіду (Київ, 2017).

Між тим, питанням гендерних інтеграційних процесів в системі Міністерства внутрішніх справ України приділена незначна увага науковців. Так, Н. Камінська, С. Чернявський, О. Перунова висвітлювали питання забезпечення гендерної рівності в системі Міністерства внутрішніх справ України та інших центральних органів виконавчої влади; Д. Гета також акцентувала свою увагу саме на гендерній рівності в підрозділах Національної поліції, проте їхні наукові доробки не враховують сучасний стан вітчизняного безпекового середовища, а тому – є сенс стверджувати про актуальність проведення цього дослідження.

Мета роботи полягає у визначенні змісту, сутності та характерних особливостей сильних і слабких сторін діяльності Міністерства внутрішніх справ України в контексті його участі у створенні безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної приналежності задля пошуку шляхів підвищення її ефективності в загальному та конкретному (правоохоронному) контексті.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити такі завдання:

- визначити поняття та розкрити сутність гендерної політики держави як об'єкту адміністративно-правового регулювання та предмету реалізації Міністерства внутрішніх справ;

- схарактеризувати значення Міністерства внутрішніх справ в системі суб'єктів реалізації гендерної політики держави;

- визначити нормативно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ України щодо реалізації гендерної політики держави;

- розкрити основні напрямки реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;

- схарактеризувати зміст та сутність адміністративно-правового механізму реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України;

- висвітлити особливості форм і методів реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;

- визначити специфіку адміністративних процедур реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;

- запропонувати основні напрямки удосконалення адміністративного законодавства України щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;

- розкрити проблематику взаємодії Міністерства внутрішніх справ з іншим державними органами та неурядовими організаціями щодо реалізації гендерної політики держави.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері забезпечення державою безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної приналежності.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ щодо реалізації гендерної політики в Україні.

Науково-теоретичним підґрунтям роботи стали праці передусім тих фахівців, які досліджували проблематику в галузі адміністративного права. Нормативною основою дисертаційного дослідження є низка нормативно-правових актів, що мають різну юридичну силу, зокрема: Конституція України, міжнародні нормативні акти, низка чинних законодавчих, підзаконних, локальних нормативно-правових актів, які закріплюють адміністративно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ щодо реалізації гендерної політики в Україні. Інформаційну й емпіричну основу роботи становлять статистичні дані щодо діяльності уповноважених суб'єктів публічної адміністрації щодо забезпечення гендерної політики, результати анкетування 102 респондентів, правова публіцистика тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що у відповідності до змісту та характеру розглянутих питань дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, що з функціонального та організаційного дискурсів висвітлює адміністративно-правові аспекти реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ з деталізацією його функціональних характеристик як суб'єкта загальної системи забезпечення безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної приналежності. У роботі обґрунтовано низку наукових положень, висновків та пропозицій, зокрема:

уперше:

– з позиції міжнародного контексту визначено нормативно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ України через призму двох паралельних дискурсів, що об'єднані рамками його компетенційних спроможностей, де: 1) з погляду функціонального дискурсу Міністерство внутрішніх справ виступає як уповноважений державою орган влади, що відповідає за розробку та впровадження гендерночутливих стратегій та підходів у правоохоронній сфері, підкорюючись загальноновизнаній необхідності забезпечення ефективної протидії сексуальному та домашньому насильству, торгівлі людьми, викорененню дискримінації на гендерній основі тощо; 2) організаційний дискурс визначає вектори внутрішніх реформ та політик, спрямованих на забезпечення гендерної рівності всередині Міністерства внутрішніх справ та системи органів його підпорядкування;

– ключові компоненти адміністративно-правового механізму реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ співвіднесено з відповідними напрямками реалізації ним гендерної політики, однак з уточненням того, що: інституційний компонент визначає структури, відповідальні за реалізацію гендерної політики, та розподіл повноважень між ними; нормативний компонент передбачає наявність правових актів, які регулюють гендерні відносини в межах структур Міністерства внутрішніх справ; фінансовий компонент забезпечує наявність фінансових ресурсів для її реалізації; моніторингово-оціночний, освітній, аналітичний, комунікаційно-просвітницький, мотиваційний, арбітражний компоненти, а також компонент взаємодії репрезентують самі собою наявність конкретного інструментарію діяльності уповноважених суб'єктів на реалізацію гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України;

– з метою забезпечення комплексних реформаційних змін щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України запропоновано розробити та затвердити Стратегію впровадження гендерної рівності у правоохоронну сферу до 2030 року як інструмент для вирішення низки проблем практико-реалізаційного характеру, що є перепонами для впровадження гендерної рівності як в правоохоронну систему загалом, так і в суспільну свідомість через дії її представників, який забезпечить: 1) оптимізацію заходів протидії гендерному насильству (у тому числі впровадження конкретних комплексних профілактичних заходів); 2) проведення навчань правоохоронців розпізнаванню та взаємодії з жертвами гендерного насильства та загалом

формування гендерної компетентності фахівців правоохоронної системи; 3) розробку та впровадження заходів, спрямованих на запобігання дискримінації в наявній практиці найму та просуванні по службі, запобігання та протидію харасменту; 4) розробку механізмів для врахування гендерних питань при прийнятті стратегічних рішень; 5) систематичне проведення гендерного аналізу у правоохоронній сфері, результати якого мають використовуватись для покращення інституційної та нормативної основ діяльності органів системи Міністерства внутрішніх справ; 6) доступ до гендерно чутливих правових послуг для всіх членів громади; 7) розвиток механізмів взаємодії правоохоронців із громадою для врахування їхніх потреб та очікувань; 8) взаємодію правоохоронців із громадськістю для забезпечення відкритості та взаєморозуміння у тому числі щодо розробки та впровадження заходів гендерної політики;

удосконалено:

– наукове розуміння диференціації суб'єктів інституційного механізму реалізації гендерної політики держави за критеріям функціонального поділу на засадничих, виконавчих та контрольних-наглядових, останній з яких не обмежений можливістю безпосередньої участі у нормотворчому та виконавчому процесах;

– наукові положення щодо інтерпретації значення форм і методів реалізації гендерної політики Міністерства внутрішніх справ, які своїм існуванням забезпечують: а) прийняття відповідних нормативно-правових актів для встановлення правил, стандартів і положень, що регулюють гендерні питання, а також актів індивідуальної дії щодо конкретної життєвої ситуації; б) розпорядження бюджетними коштами для фінансування програм та проектів, спрямованих на реалізацію гендерної політики; в) підготовку та розроблення програм та стратегій у сферах компетенції Міністерства внутрішніх справ, а також їхнє безпосереднє виконання; г) проведення кампаній, семінарів, тренінгів, розповсюдження інформації через ЗМІ та інші канали для підвищення обізнаності громадськості у гендерних ролях, стереотипах і нерівностях між чоловіками та жінками та залучення їх до участі у прийнятті рішень публічного значення у цій сфері; д) координацію та взаємодію суб'єктів системи Міністерства внутрішніх справ в аспекті виконання покладених на них функцій гендерної політики; е) встановлення організаційних правил діяльності суб'єктів системи Міністерства внутрішніх справ; ж) проведення систематичного моніторингу та оцінки результатів реалізації впроваджених дій з метою коригування стратегій та програм відповідно до потреб і досягнутого прогресу у сфері забезпечення гендерної рівності;

– наукове розуміння взаємодії Міністерства внутрішніх справ з іншими державними органами та неурядовими організаціями з метою реалізації гендерної політики держави у трактуванні способу об'єднання ресурсів та експертних знань для: забезпечення рівних можливостей для чоловіків і жінок у сфері соціального захисту (з Міністерством соціального захисту); впровадження освітніх програм з питань гендерної рівності та наукових досліджень у цій сфері (з Міністерством освіти та науки); реалізації заходів з

попередження та протидії насильству за ознаками гендера, щодо захисту жертв насильства тощо (з Національною поліцією; реалізації проектів та програм з підвищення освіченості громадян щодо гендерних питань, підтримки жертв насильства, організації навчань та тренінгів для правоохоронців тощо (з неурядовими організаціями); проведення досліджень та аналізу даних щодо гендерної дискримінації, розробки наукових рекомендацій та політичних стратегій (з навчальними установами та дослідницькими центрами);

отримали подальший розвиток:

– наукові положення щодо розкриття особливостей детермінації сутності державної гендерної політики, що представлені її інструментальною характеристикою для формування суспільного простору, який гарантує рівні права, обов'язки та можливості для чоловіків і жінок незалежно від їхньої статті, укорінених ідеалів роліової диференціації, спрямовуючись на досягнення рівного представництва, впливу, доступу та контролю над ресурсами, а також рівного розподілу праці;

– наукові узагальнення, що провідними напрямками реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ є: 1) інформаційно-просвітницький; 2) боротьба з будь-якими виявами дискримінації та насильства, вирівнювання стану соціальної справедливості у випадку наявності їхніх проявів; 3) підтримка та подальша адаптація заходів гендерної рівності у секторі безпеки;

– науково обгрунтовані пропозиції щодо доцільності розподілу адміністративних процедур реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ на такі видові категорії: а) фінансові, які забезпечують належне фінансування реалізації гендерної політики; б) моніторингові, які на підставі аналізу відповідності заявленим цілям з'ясовують прогрес у впровадженні гендерної політики; в) оцінюючі, які дозволяють оцінити різні ризики при впровадженні тих чи інших гендерних ініціатив; г) процесуально-юрисдикційні, за допомогою яких фіксуються порушення щодо гендерної рівності, виявляються дискримінаційні дії та притягаються до відповідальності винні особи; д) кадрові, які використовуються при здійсненні добору та відбору кандидатів на посади в системі Міністерства внутрішніх справ з урахуванням гендерних стандартів, просування по службі та несення служби.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їх може бути використано у: *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); *законотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного адміністративного законодавства в частині реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ; *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми теорії адміністративного права», «Актуальні проблеми публічної служби» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Підсумки розроблення проблеми загалом, окремих її аспектів, одержані узагальнення та висновки було оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено у чотирьох статтях, які опубліковано в наукових фахових виданнях України, трьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Після закінчення доповіді здобувачу присутніми були поставлені наступні питання:

Плугатир М.В.: Які зміни до законодавства України Ви пропонуєте з метою реформаційних змін щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України?

Відповідь: Дякую за запитання. З метою забезпечення комплексних реформаційних змін щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України запропоновано розробити та затвердити Стратегію впровадження гендерної рівності у правоохоронну сферу до 2030 року як інструмент для вирішення низки проблем практико-реалізаційного характеру, що є перепонами для впровадження гендерної рівності як в правоохоронну систему загалом, так і в суспільну свідомість через дії її представників. Більш детально відповідні зміни висвітлено у Додатку А до дисертації.

Доценко О.С.: Яким чином Ви визначаєте поняття «гендерна політика»?

Відповідь: Дякую за запитання. Пропонується під «гендерною політикою» розуміти комплекс стратегічно-правових заходів, які здійснюються державними і недержавними інституціями для вирішення питань, пов'язаних із гендерною рівністю та інклюзивним суспільним розвитком.

Варивода В.І. Що необхідно створити для ефективного здійснення адміністративно-правового регулювання гендерної рівності та формування інклюзивного суспільного розвитку в Україні?

Відповідь: Дякую за запитання. Збалансована участь, забезпечення рівних можливостей, відсутність дискримінації між статями – це все ознаки інклюзивного розвитку суспільства, забезпечення якого має бути державним пріоритетом. Уточнено, що гендерна політика наразі є ключовим виразом прагнень держави інтегрувати системний та ефективний підхід до вирішення гендерних питань у різних сферах життя суспільства. Її реалізація об'єктивує низку необхідних до впровадження дій, здійснюваних певним переліком суб'єктів як державно-владної, так і приватноправової приналежності, які об'єднані спільною метою, – усунути бар'єри для розвитку інклюзивного суспільства, пронизаного постулатами необхідності сприйняття гендерної рівності як буденного явища, яке інтегровано в систему охорони здоров'я, освіти, праці та загального культурного та побутового середовища.

Булик І.Л.: Що становить емпіричну базу Вашого дослідження?

Відповідь: Дякую за запитання. Емпіричну базу дослідження адміністративно-правових засад діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні становлять статистичні дані щодо діяльності зазначеного

суб'єкта, а також результати анкетування 102 респондентів, зазначені результати містяться у додатку Б до дисертації.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику.

Науковий керівник, доктор юридичних наук, професор Дрозд О.Ю., який зазначив, що підготовлена Петриченко Валентиною Вячеславівною дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні» є результатом наполегливої науково-теоретичної діяльності.

Дисертант має достатній загальний рівень розвитку, професійно грамотно володіє інструментарієм дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження викладено в чотирьох статтях, які опубліковано в наукових фахових виданнях України, трьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Петриченко Валентина Вячеславівна виконала у повному обсязі.

Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності. Дисертація є самостійною, завершеною роботою. Дослідження викладено зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації відповідає встановленим МОН України вимогам.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор - Петриченко Валентина Вячеславівна - заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи:

Доктор юридичних наук, професор Стрельченко О.Г. підкреслила, що виконане Петриченко Валентиною Вячеславівною дисертаційне дослідження виконано якісно та на високому науковому рівні. Основні результати досліджень авторкою достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи. Позитивним моментом роботи є вміння авторки обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію із вченими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал.

Мета роботи полягає у визначенні змісту, сутності та характерних особливостей сильних і слабких сторін діяльності Міністерства внутрішніх справ України в контексті його участі у створенні безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної

приналежності задля пошуку шляхів підвищення її ефективності в загальному та конкретному (правоохоронному) контексті.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, що з функціонального та організаційного дискурсів висвітлює адміністративно-правові аспекти реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ з деталізацією його функціональних характеристик як суб'єкта загальної системи забезпечення безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної приналежності.

У дисертації автором поставлено та вирішено низку важливих завдань, а саме: визначено поняття та розкрити сутність гендерної політики держави як об'єкту адміністративно-правового регулювання та предмету реалізації Міністерства внутрішніх справ; схарактеризовано значення Міністерства внутрішніх справ в системі суб'єктів реалізації гендерної політики держави; визначено нормативно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ України щодо реалізації гендерної політики держави; розкрито основні напрямки реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ; схарактеризовано зміст та сутність адміністративно-правового механізму реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України; висвітлено особливості форм і методів реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ; визначено специфіку адміністративних процедур реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ; запропоновано основні напрямки удосконалення адміністративного законодавства України щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ; розкрито проблематику взаємодії Міністерства внутрішніх справ з іншим державними органами та неурядовими організаціями щодо реалізації гендерної політики держави.

Для досягнення вказаних завдань авторка дуже логічно побудувала структуру роботи та окреслила завдання дослідження, також вдалим є вибір низки загальнонаукових та спеціально-правових методів пізнання, застосування яких визначались об'єктом та предметом дослідження.

Відтак, авторкою здійснено значний обсяг роботи. У дослідженні вдало, послідовно та логічно викладено і розкрито головні питання, зазначені у змісті. Все це дає підстави вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані. Все вищенаведене свідчить про те, що кваліфікаційна наукова праця є завершеною, виконаною самостійно та відповідає вимогам, які висуваються для подібного виду робіт.

Все вищенаведене свідчить про те, що дисертаційне дослідження є завершеним, виконане самостійно та відповідає вимогам, які висуваються для подібного виду наукових праць.

В цілому, як свідчить зміст роботи, до захисту подано завершене наукове дослідження, яке містить низку наукових положень, що у своїй сукупності роблять значний внесок у наукову теорію та правозастосовну діяльність.

Загальна оцінка роботи є позитивною, дисертація може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Бухтіярова І.Г. зазначила, що актуальність дисертаційної роботи Петриченко В. В. не викликає сумнівів і полягає у тому, щоб на підставі комплексного аналізу наукових, науково-публіцистичних джерел та чинного національного законодавства, узагальнення практики його реалізації та міжнародного досвіду визначити сутність й особливості адміністративно-правових засад діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні, а також сформулювати пропозиції з удосконалення чинного законодавства в досліджуваній сфері.

Проведений аналіз кваліфікаційної наукової праці дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження авторка досягнула визначеної мети та вирішила поставлені завдання. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці. Питання, які розглядаються в кваліфікаційній науковій праці, автором розкриті на високому методологічному рівні.

Відтак, автором здійснено значний обсяг роботи. У дослідженні вдало, послідовно та логічно викладено і розкрито головні питання, зазначені у змісті. Все це дає підстави вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Питання, які розглядаються в дисертації, автором розкриті на досить високому методологічному рівні.

Слід зазначити, що дисертація Петриченко Валентини Вячеславівни «Адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні» виконана на високому рівні та відповідає вимогам МОН України, що ставляться до дисертацій та може бути рекомендована до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Кандидат юридичних наук, доцент Куліков В.А., який відзначив, що Петриченко Валентина Вячеславівна у своїй кваліфікаційній науковій праці досягла поставленої мети. Авторкою чітко окреслені і логічно побудовані мета та завдання дослідження, обґрунтовано теоретичні та методичний підходи щодо їх виконання, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у своїй комплексності є науковим шляхом вирішення намічених завдань.

У дисертації запропоновано низку нових положень, змін до чинного законодавства України, вивчено зарубіжний досвід, сформульовано висновки, що мають важливе теоретичне і практичне значення. Так, на схвалення заслуговує сформульовано авторкою наукове розуміння взаємодії Міністерства внутрішніх справ з іншими державними органами та неурядовими організаціями з метою реалізації гендерної політики держави. Отже,

кваліфікаційна наукова праця є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, в якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки адміністративного права.

Доктор юридичних наук, професор Золотарьова Н.І. зазначила, що здобувачкою продемонстровано високий рівень апробації дисертації, основні ідеї та висновки яких, лягли в основу наукових позицій. Заслуговує уваги наукові узагальнення, щодо визначення провідних напрямків реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ та сформульовані відповідні пропозиції.

Все це дозволяє обґрунтувати висновок про високий рівень основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній науковій праці, їхню репрезентативність. Тому, подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову.

Таким чином, дисертаційне дослідження є самостійним, завершеним, комплексним, в якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки адміністративного права.

Кандидат юридичних наук, доцент Білик В.М. зазначив, що ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації визначається декількома обставинами. Перш за все, авторка достатньо повно вивчила та проаналізувала наукову літературу як загальнотеоретичного, так і спеціального характеру, яка стосувалася тематики дослідження. Варто відзначити сумлінне використання Петриченко Валентиною Вячеславівною різнопланової джерельної бази, які стосуються проблематики дослідження. Здобувачка використовує об'єктивну критику і науковий стиль полеміки, зрозумілу та логічну мову викладу, що вказує на вдало обрану власну методику дослідження та раціональне використання загальнонаукових та спеціальних методів пізнання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому що у відповідності до змісту та характеру розглянутих питань дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, що з функціонального та організаційного дискурсів висвітлює адміністративно-правові аспекти реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ з деталізацією його функціональних характеристик як суб'єкта загальної системи забезпечення безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної приналежності. Тому дисертаційна робота Петриченко В.В. заслуговує на рекомендацію до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Петриченко Валентина Вячеславівна висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту

та форми дисертаційної роботи та корекції її подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Петриченко Валентини Вячеславівни «Адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні»

Дисертація Петриченко Валентини Вячеславівни «Адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Провідні країни світу на чолі з їхніми лідерами вже протягом тривалого проміжку часу декларують позицію необхідності утвердження гендерної рівності як на національному рівні, так і на міжнародній арені. Їхнє розуміння сутності означено терміну зводиться не лише до забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. Передбачається, що немає жодних привілеїв у статі (хоч допускаються фізіологічні в контексті жінок), кожна особистість має бути вільною від дискримінаційних проявів, будь-яких насильницьких дій щодо неї за ознаками її гендерної ідентичності. Таке усвідомлення давно вийшло за рамки суспільної необхідності, – сьогодні це глобальне завдання усієї міжнародної спільноти.

Україна, на чолі зі своїми уповноваженими суб'єктами, вже долучилась до цього процесу, визнавши необхідність: викорінення гендерних стереотипів, підвищення рівня представництва жінок у владно-управлінських структурах у тому числі на керівних посадах, оптимізації нормативного поля у сферах освіти та праці в контексті запобігання дискримінації за ознакою статі, протидії сексуальним й гендерним домаганням та гендерному насильству загалом. Зокрема на Міністерство внутрішніх справ України наразі покладено обов'язок реалізації гендерної політики у правоохоронній сфері, що передбачає організацію та здійснення низки необхідних гендерних заходів, які по-перше, мають стабілізувати безпекову ситуацію в країні у дискурсі мінімізації розвитку проявів насильства, торгівлі людьми, дискримінації та інших форм протиправних посягань за гендерною обумовленістю; по-друге, забезпечити належний баланс між статями у правоохоронних органах та рівноправний доступ до можливостей росту та розвитку для чоловіків і жінок; по-третє, створити умови для ефективної взаємодії з різними групами населення з урахуванням гендерних особливостей.

Втім попри значні кроки Міністерства внутрішніх справ України у напрямку до впровадження гендерної рівності в правоохоронній системі, досі актуальною є низка оптимізуючих змін його адміністративної діяльності у сфері забезпечення безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян України. Свідченням цього щонайменше є кількість стратегічних

цілей, визначених як необхідних до досягнення Міністерством внутрішніх справ України щодо виконання Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року. Також власне соціологічне опитування думки громадян репрезентує досі сталу позицію останніх, що прогрес у впровадженні гендерної рівності в правоохоронних органах є незначним. Про це відзначили 62 % опитаних. Окрім того, респонденти відзначають, що систематичне навчання та тренування правоохоронців (80%), механізми внутрішнього контролю (71%), забезпечення рівного представництва (62%), активне партнерство (88%), а також підвищення громадської свідомості (65%) є важливим заходами для подальшого поліпшення ефективності гендерної політики в правоохоронній сфері.

Отже, наразі актуальною є подальша реалізація комплексного підходу до реалізації гендерної політики у правоохоронній сфері, який дозволить не лише ефективно боротися з проявами гендерно обумовленого насильства та дискримінації, але й сприятиме створенню більш безпечного та рівноправного соціального середовища.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Загалом проблематика засад здійснення гендерної політики держави є достатньо науково висвітленим питанням, до особливостей якого в окремих аспектах були звернені праці таких науковців як: Ю. Біла-Тюріна Ю, Т. Іваніна, О. Кисильова, М. Колодій, А. Корягіна, Н. Свиридчук, Н. Цюприк та багатьох інших.

Більш спеціалізовано, наприклад, Д. Світовенко визначила форми та способи реалізації принципу гендерної рівності за трудовим законодавством України (Київ, 2023), С. Гришак схарактеризувала теорію і практику розвитку гендерної освіти у вищій школі пострадянських країн з позиції порівняльного аналізу (Старобільськ, 2018), І. Грицай висвітлила особливості теоретико-правового аспекту принципу гендерної рівності та механізм його забезпечення: теоретико-правовий аспект (Дніпро, 2018), А. Табанова визначила оціально-економічні та інституційні аспекти гендерної політики в Україні (Одеса, 2018), В. Черняхівська схарактеризувала гендерну політику в системі державного управління з позиції України та європейського досвіду (Київ, 2017).

Між тим, питанням гендерних інтеграційних процесів в системі Міністерства внутрішніх справ України приділена незначна увага науковців. Так, Н. Камінська, С. Чернявський, О. Перунова висвітлювали питання забезпечення гендерної рівності в системі Міністерства внутрішніх справ України та інших центральних органів виконавчої влади; Д. Гета також акцентувала свою увагу саме на гендерній рівності в підрозділах Національної поліції, проте їхні наукові доробки не враховують сучасний стан вітчизняного безпекового середовища, а тому – є сенс стверджувати про актуальність проведення цього дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження узгоджується з основними положеннями Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII; Концепції комунікації у сфері гендерної рівності, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від

16 вересня 2020 року № 1128; Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 року № 1544-р; Плану заходів з реалізації зобов'язань Уряду України, взятих в рамках міжнародної ініціативи «Партнерство Біарріц» з утвердження гендерної рівності, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1578; Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1805-р; Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 року № 145; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021; Національної стратегії про створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р; Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації, схваленої та затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 року № 1163-р; Стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків на період до 2030 року та операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки, схваленої та затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 року № 752-р; Плану заходів Міністерства внутрішніх справ України з виконання завдань операційного плану з реалізації Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року на 2022-2024 роки, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 листопада 2022 року №785; Плану заходів Міністерства внутрішніх справ України з реалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 01 червня 2023 року № 444; Національної стратегії подолання гендерного розриву в оплаті праці на період до 2030 року та операційного плану заходів з її реалізації на 2023-2025 роки, схваленої та затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2023 року № 815-р. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає у визначенні змісту, сутності та характерних особливостей сильних і слабких сторін діяльності Міністерства внутрішніх справ України в контексті його участі у створенні безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної приналежності задля пошуку шляхів підвищення її ефективності в загальному та конкретному (правоохоронному) контексті.

Для досягнення поставленої мети в дисертації потрібно виконати такі *завдання*:

- визначити поняття та розкрити сутність гендерної політики держави як об'єкту адміністративно-правового регулювання та предмету реалізації Міністерства внутрішніх справ;
- схарактеризувати значення Міністерства внутрішніх справ в системі суб'єктів реалізації гендерної політики держави;
- визначити нормативно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ України щодо реалізації гендерної політики держави;
- розкрити основні напрямки реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;
- схарактеризувати зміст та сутність адміністративно-правового механізму реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України;
- висвітлити особливості форм і методів реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;
- визначити специфіку адміністративних процедур реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;
- запропонувати основні напрямки удосконалення адміністративного законодавства України щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;
- розкрити проблематику взаємодії Міністерства внутрішніх справ з іншим державними органами та неурядовими організаціями щодо реалізації гендерної політики держави.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері забезпечення державою безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної приналежності.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ щодо реалізації гендерної політики в Україні.

Методи дослідження. Сукупне використання методів наукового дослідження забезпечило його цілісність. Зокрема: 1) систематичний розгляд та об'єднання інформації щодо програм, проектів та ініціатив, спрямованих на забезпечення гендерної рівності в правоохоронній сфері забезпечено методами *аналізу та синтезу* (розділ 1, підрозділи 2.2, 3.2); 2) збір та опрацювання фактичних даних, таких як результати програм, статистика залучення жінок та чоловіків у правоохоронні органи, оцінка ефективності реалізованих заходів у сфері запобігання та протидії гендерно обумовленому насильству та дискримінації за гендерною приналежністю здійснено за сприяння методів *накопичування та аналізу фактів* (розділи 1–3); 3) виявлення основних проблем чи викликів, які виникають у сфері забезпечення гендерної рівності на рівні загальних тенденцій, а також виділення особливостей досліджуваних питань та формулювання окремих висновків забезпечено за допомогою методу *узагальнення* (розділи 1–3); 4) визначити загальні ідеї, які можуть бути застосовані до різних аспектів гендерної рівності в правоохоронній системі дозволив метод *абстрагування* (підрозділи 1.4, 2.1, 3.1); 5) для формулювання гіпотез чи припущень щодо того, які аспекти гендерної політики можуть бути здійснені Міністерством внутрішніх справ застосовано методи *індукції та дедукції* (підрозділ 1.4, розділ 2).

Також у роботі широко використано *системний метод*, який забезпечив ідентифікацію постійних взаємозв'язків у досліджуваній сфері, аналіз того, які правові норми впливають на гендерні питання в правоохоронній системі та як вони взаємодіють, а також розробку пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства України щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ (розділи 1–3).

Спеціально-наукові методи використано протягом усього дослідження. Так аналіз текстів нормативних актів, що стосуються гендерної рівності та пов'язані із завданнями та обов'язками Міністерства внутрішніх справ проведено за допомогою *герменевтично-правового* методу (підрозділи 1.2, 1.3, розділи 2–3). За допомогою *юридико-технічного* методу сформульовано основні базові категорії дослідження, наприклад, «гендерна політика держави» (підрозділ 1.1), «нормативно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ України щодо реалізації гендерної політики держави» (підрозділ 1.3), «адміністративно-правовий механізм реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ» (підрозділ 2.1), «інструментарій реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ» (підрозділ 2.2), «адміністративна процедура реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ» (підрозділ 2.3), «взаємодія Міністерства внутрішніх справ з іншими державними органами та неурядовими організаціями з метою реалізації гендерної політики держави» (підрозділ 3.2) тощо. *Порівняльно-правовий* метод застосовано під час співставлення чинних законодавчих норм щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ з положеннями міжнародних нормативів (підрозділ 1.3, розділи 2–3).

Проведене авторське соціологічне опитування думки громадян щодо ефективності впровадження гендерної рівності в правоохоронну систему України здійснено завдяки методу *анкетування* (додаток Б до дисертації).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, що з функціонального та організаційного дискурсів висвітлює адміністративно-правові аспекти реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ з деталізацією його функціональних характеристик як суб'єкта загальної системи забезпечення безпечного, рівного та інклюзивного середовища для всіх громадян, незалежно від їхньої гендерної приналежності. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– з позиції міжнародного контексту визначено нормативно-правові засади діяльності Міністерства внутрішніх справ України через призму двох паралельних дискурсів, що об'єднані рамками його компетенційних спроможностей, де: 1) з погляду функціонального дискурсу Міністерство внутрішніх справ виступає як уповноважений державою орган влади, що відповідає за розробку та впровадження гендерночутливих стратегій та підходів у правоохоронній сфері, підкорюючись загальноновизнаній необхідності забезпечення ефективної протидії сексуальному та домашньому насильству,

торгівлі людьми, викорененню дискримінації на гендерній основі тощо;
 2) організаційний дискурс визначає вектори внутрішніх реформ та політик, спрямованих на забезпечення гендерної рівності всередині Міністерства внутрішніх справ та системи органів його підпорядкування;

– ключові компоненти адміністративно-правового механізму реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ співвіднесено з відповідними напрямками реалізації ним гендерної політики, однак з уточненням того, що: інституційний компонент визначає структури, відповідальні за реалізацію гендерної політики, та розподіл повноважень між ними; нормативний компонент передбачає наявність правових актів, які регулюють гендерні відносини в межах структур Міністерства внутрішніх справ; фінансовий компонент забезпечує наявність фінансових ресурсів для її реалізації; моніторингово-оціночний, освітній, аналітичний, комунікаційно-просвітницький, мотиваційний, арбітражний компоненти, а також компонент взаємодії репрезентують самі собою наявність конкретного інструментарію діяльності уповноважених суб'єктів на реалізацію гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України;

– з метою забезпечення комплексних реформаційних змін щодо реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ України запропоновано розробити та затвердити Стратегію впровадження гендерної рівності у правоохоронну сферу до 2030 року як інструмент для вирішення низки проблем практико-реалізаційного характеру, що є перепонами для впровадження гендерної рівності як в правоохоронну систему загалом, так і в суспільну свідомість через дії її представників, який забезпечить: 1) оптимізацію заходів протидії гендерному насильству (у тому числі впровадження конкретних комплексних профілактичних заходів); 2) проведення навчань правоохоронців розпізнаванню та взаємодії з жертвами гендерного насильства та загалом формування гендерної компетентності фахівців правоохоронної системи; 3) розробку та впровадження заходів, спрямованих на запобігання дискримінації в наявній практиці найму та просуванні по службі, запобігання та протидію харасменту; 4) розробку механізмів для врахування гендерних питань при прийнятті стратегічних рішень; 5) систематичне проведення гендерного аналізу у правоохоронній сфері, результати якого мають використовуватись для покращення інституційної та нормативної основ діяльності органів системи Міністерства внутрішніх справ; 6) доступ до гендерно чутливих правових послуг для всіх членів громади; 7) розвиток механізмів взаємодії правоохоронців із громадою для врахування їхніх потреб та очікувань; 8) взаємодію правоохоронців із громадськістю для забезпечення відкритості та взаєморозуміння у тому числі щодо розробки та впровадження заходів гендерної політики;

удосконалено:

– наукове розуміння диференціації суб'єктів інституційного механізму реалізації гендерної політики держави за критеріям функціонального поділу на засадничих, виконавчих та контрольо-наглядових, останній з яких не

обмежений можливістю безпосередньої участі у нормотворчому та виконавчому процесах;

– наукові положення щодо інтерпретації значення форм і методів реалізації гендерної політики Міністерства внутрішніх справ, які своїм існуванням забезпечують: а) прийняття відповідних нормативно-правових актів для встановлення правил, стандартів і положень, що регулюють гендерні питання, а також актів індивідуальної дії щодо конкретної життєвої ситуації; б) розпорядження бюджетними коштами для фінансування програм та проектів, спрямованих на реалізацію гендерної політики; в) підготовку та розроблення програм та стратегій у сферах компетенції Міністерства внутрішніх справ, а також їхнє безпосереднє виконання; г) проведення кампаній, семінарів, тренінгів, розповсюдження інформації через ЗМІ та інші канали для підвищення обізнаності громадськості у гендерних ролях, стереотипах і нерівностях між чоловіками та жінками та залучення їх до участі у прийнятті рішень публічного значення у цій сфері; д) координацію та взаємодію суб'єктів системи Міністерства внутрішніх справ в аспекті виконання покладених на них функцій гендерної політики; е) встановлення організаційних правил діяльності суб'єктів системи Міністерства внутрішніх справ; ж) проведення систематичного моніторингу та оцінки результатів реалізації впроваджених дій з метою коригування стратегій та програм відповідно до потреб і досягнутого прогресу у сфері забезпечення гендерної рівності;

– наукове розуміння взаємодії Міністерства внутрішніх справ з іншими державними органами та неурядовими організаціями з метою реалізації гендерної політики держави у трактуванні способу об'єднання ресурсів та експертних знань для: забезпечення рівних можливостей для чоловіків і жінок у сфері соціального захисту (з Міністерством соціальної політики); впровадження освітніх програм з питань гендерної рівності та наукових досліджень у цій сфері (з Міністерством освіти та науки); реалізації заходів з попередження та протидії насильству за ознаками гендера, щодо захисту жертв насильства тощо (з Національною поліцією); реалізації проектів та програм з підвищення освіченості громадян щодо гендерних питань, підтримки жертв насильства, організації навчань та тренінгів для правоохоронців тощо (з неурядовими організаціями); проведення досліджень та аналізу даних щодо гендерної дискримінації, розробки наукових рекомендацій та політичних стратегій (з навчальними установами та дослідницькими центрами);

отримали подальший розвиток:

– наукові положення щодо розкриття особливостей детермінації сутності державної гендерної політики, що представлені її інструментальною характеристикою для формування суспільного простору, який гарантує рівні права, обов'язки та можливості для чоловіків і жінок незалежно від їхньої статі, укорінених ідеалів роліової диференціації, спрямовуючись на досягнення рівного представництва, впливу, доступу та контролю над ресурсами, а також рівного розподілу праці;

– наукові узагальнення, що провідними напрямками реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ є: 1) інформаційно-просвітницький;

2) боротьба з будь-якими виявами дискримінації та насильства, вирівнювання стану соціальної справедливості у випадку наявності їхніх проявів;
 3) підтримка та подальша адаптація заходів гендерної рівності у секторі безпеки;

– науково обгрунтовані пропозиції щодо доцільності розподілу адміністративних процедур реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ на такі видові категорії: а) фінансові, які забезпечують належне фінансування реалізації гендерної політики; б) моніторингові, які на підставі аналізу відповідності заявленим цілям з'ясовують прогрес у впровадженні гендерної політики; в) оцінюючі, які дозволяють оцінити різні ризики при впровадженні тих чи інших гендерних ініціатив; г) процесуально-юрисдикційні, за допомогою яких фіксуються порушення щодо гендерної рівності, виявляються дискримінаційні дії та притягаються до відповідальності винні особи; д) кадрові, які використовуються при здійсненні добору та відбору кандидатів на посади в системі Міністерства внутрішніх справ з урахуванням гендерних стандартів, просування по службі та несення служби.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *законотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного адміністративного законодавства в частині реалізації гендерної політики Міністерством внутрішніх справ;

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми теорії адміністративного права», «Актуальні проблеми публічної служби» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.), «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.), «Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір» (м. Київ, 15 червня 2023 р.).

Публікації. Основні наукові результати дисертації викладені у семи наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у виданнях, що включені МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, а також у трьох тезах, що опубліковані у збірниках матеріалів науково-практичних та міжнародних конференцій, зокрема:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Петриченко В.В. Гендерна інтеграція в системі Міністерства внутрішніх справ України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2023. Вип. 2. С. 53–57. URL: <http://nvppp.in.ua/vip/2023/2/9.pdf>
2. Петриченко В.В. Гендерна політика держави: правові основи та сучасні проблеми реалізації. Науковий вісник публічного та приватного права. 2023. Вип. 3. С. 91–96. URL: <http://nvppp.in.ua/vip/2023/3/15.pdf>
3. Петриченко В.В. Місце і роль міжнародних стандартів та принципів при формуванні і реалізації гендерної державної політики в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 12. С. 568–571. URL: http://www.lsej.org.ua/12_2022/136.pdf
4. Петриченко В.В. Аналіз ефективності адміністративно-правового регулювання гендерної політики держави (на прикладі системи органів МВС України). Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2023. № 2. С. 122–126 URL: http://apnl.dnu.in.ua/2_2023/19.pdf

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Петриченко В.В. Аналіз законодавства Сполучених Штатів Америки щодо напрямків реалізації гендерної політики в секторі безпеки. Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. С. 71–73.
6. Петриченко В.В. Проблемні питання формування пріоритетних напрямків державної політики щодо забезпечення гендерної рівності в системі Міністерства внутрішніх справ України. Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 55–58.
7. Петриченко В.В. Гендерна політика держави – поняття та основні ознаки. Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15 червня 2023 р.). Науково-дослідний інститут публічного права. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. С. 256–260.

Характеристика особистості здобувача. Петриченко Валентина Вячеславівна, 1997 року народження, освіта вища.

У 2020 році закінчила Київський Національний торговельно-економічний університет за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». З вересня 2021 року по теперішній час здобувач Національної академії внутрішніх справ.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації

викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та складається із вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Дослідження адміністративно-правових засад діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 - Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Петриченко Валентини Вячеславівни «Адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Петриченко Валентини Вячеславівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Петриченко Валентини Вячеславівни «Адміністративно-правові засади діяльності МВС щодо реалізації гендерної політики в Україні», до разового захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 12, проти – немає, таких, що утримались – немає.

Головуючий -
завідувач кафедри публічного
управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

Ігор ПАСТУХ